

Selles lehes:

2021 saab olema võidukas aasta LõunaLehes avaldatud vallakodaniku murel peitub laiaulatuslikum oht

lk 2

Kooli- haridusest Lusti külas

lk 3

Hauka Veloklubi tunnistati Võrumaa 2020 parimaks spordiklubiks

lk 6

Tegus Kaia Pruuli

Maailmarändur Kaspar Kurve asub juhtima Antsla valla kultuurielu

lk 7

Talverõõmude nautimise kohad Antsla vallas

lk 8

1893. aastal kirjutas ajaleht "Olevik", et eestlased on lugeja rahvas ja tema lemmiklektüüriks "poliitika ajalehed". Eks see ole tänini nõnda. Meie kultuur on haridusjanune kultuur, kuid mitte lihtsalt üksikute raamatukoide kultuur, vaid avalikus elus osalemise kultuur. Ajalehetele on lisandunud sotsiaalmeedia, aga õpetajad on ikka maa soolaks ning kogukonnakeskmeks.

Kalle Nurk uuriski seekord põhjalikumalt koolmeister Juhhan Lusti järgi nime saanud Lusti küla haridusele. Eesti riigi mõõdunud sajandi üheksakümneandel poliitilised valikud ja klammerdumine neoliberaalsesse ideoloogiasse tõi kaasa ka väikeste maakoolide hääbumise, Lustil suudeti siiski algkooli pidada veel 2006. aastani. Õnneks suudeti päästa Lusti laste-aed, millega on ka praegu seotud paljude meie valla inimeste soojad tunded ja mälestused. Lasteaia kujunemisest ja tänasest tööst kõnelevad täpsemalt lasteaia endine juhataja Malle Kinsi ning tänane juhataja Jüri Kiidron. Mõlema pedagoogi pühendumus ja erksad ideed tulevad meelde, et just lasteaia-õpetajad on need, kes ulatavad käe inimesele tema kujunemise kõige vastuvõtlikumal perioodil ning kelle töö määrab selle, milline on meie ühiskond tulevikus.

Tulevikumudeleid – nii laste-aedade kui ühiskonna – arutati sel suvel ka "Vunki mano" loometalgutel, kus tekkis idee ühendada laste-aed ning eakate elukeskus, sidudes nii erinevaid põlvkondi. Oudekki Loone pakub Külalehe veergudel välja veel ühe mõtte, kirjeldades Reggio Emilia pedagoogikat. Laste-aed on ka siin kogukonnakese, mille ülesehitus püsib neljal sambal: laps, õpetaja, pere ja keskkond. Kõik toetavad üksteist, kõik astuvad paremaks inimeseks saamise ühisel teel. Õpetamine ei lähtu aga mitte täiskasvanu tarkusest "mina tean, mis parem on" vaid lapse uudishimust: näita mulle, seleta mulle, las ma proovin, lähme sinna! Miks mitte teha just meie valda üks Reggio Emilia pedagoogika näidislaste-aed, muutudes eestvedajaks kogu riigile?

Meie vallas on ka juba täna väga palju sädeinimesi, kes on eestvedajateks ning kogukonnahingedeks. Inimesed, kes teevad siin vallas elamise põnevaks ja sõbralikuks, inimesed kelle pärast kindlasti ka meie juurde (tagasi) elama pöördutakse. Üks nendest on Kaia Pruuli, spordijuht ja talupidaja, vallavolikogu ning Antsla gümnaasiumi hoolekogu liige, külapäevade korraldaja... Ja sealjuures avala naeratuse ning vankumatu õiglustundega naine, kes alati tuleb ja aitab kui viga näeb laita! Meil on hea meel, et Kaia nõustus Külalehega jagama oma tegevusi ja mõtteid, eriti selles osas, mida võiks veel valla juhtimises parandada ning kuidas tagada võrdne kohtlemine kõigile ühendustele, mis aktiivseid inimesi koondavad. Meil on ju kõiki vaja!

Kahjuks ei ole koroonapandeemia ka Antsla valda puutumata jätnud, kuigi oleme ehk praegu pääsenud ka kergemalt kui nii mõnigi teine piirkond. Eks hajaasustus ning meie terve mõistus ole siin kaasa aidanud! Kuid siiski, ei tasu arvata, et kaugtöö ei peaks olema ka meie jaoks valik: vallavolikogu revisjonikomisjoni esimees Raivo Vallner kirjeldab seda, kuidas vallajuhtimise töö oli mitmel korral koroonaviirusest häiritud, kuid digilahenduste kasutusele võtmine lonkas mõlemat jalga. Seda aga mitte tehnilistel põhjustel, vaid vähese paindlikkuse tõttu, liiga tihti soovivad inimesed edasi trampida mööda sisestallatud rada, küsimata, et ehk olude muutumine vajab uusi vastuseid. Seesama kivistunud mõtteviisi, mille tõttu läks kevadel pikka aega, enne kui poest kauba kojutoomisteenus tööle läks või sündis otsus Hauka Laad sootuks ära jätta, selmet leida ohutu viis selle pidamiseks. Sotsiaalminister Tanel Kiik loodab, et tuleval aastal suudame üheskoos siiski viiruse seljatada, terve mõistuse ja teineteisega arvestavate valikutega abil.

Erakorralistest oludest saadud õppetunde ei tohi siiski unustada. Kui meie kultuur on hariduskultuur, lugemiskultuur, avalike asjadega tegelemise kultuur, siis peame igal hetkel rakendama oma fantaasiat ning paindlikku meelt. Just nii on võimalik ka kõige hullemast olukorrast tulla välja paremana kui enne!

Hääd lugemist ja ootame alati mõtteid ja vihjeid, selle kohta, mille üle võiksime oma veergudel üheskoos arutada. Ära unusta ka mälumänguküsimuste vastuseid meile saata!

Antsla Konsum avas ukсед

Kalle Nurk

14. jaanuaril avas uus Antsla TÕ kauplus Antsla Konsum küllastajatele ukсед. Coop Konsumi on koondatud linnas asunud väikekauplused Hauka, Konsum ja Pakler. Kuigi Antslasse suurema kaubanduskese vajalikkusest on räägitud aastaid, hakkas mõte idanema umbes kolm aastat aastat tagasi.

Neljapäeval minut enne väljakuulutatud kaupluse avamist tervitas Antsla TÕ projekti juht **Aigar Grihin** ostu- ja uudishimulist rahvast avakõnega: „Jälgime kaupluses reeglit 2+2 ja maskikandmist. Oleme hästi rahulikulid. Ühtegi televiisorit ega ostukorvi keegi tasuta ei saa. Avamise puhul soodsamad hinnad on pikka aega veel kehtivad. Tere tulemast!” Projekti juhil on hea meel, et suur ettevõtmine on lõpuks valmis. Nüüd peab ootama, et rahvas selle ka omaks võtaks. Uue kauplusega seoses hingas ta esimest korda kergemalt avamispäeva eelsel hilisõhtul. Üks asi oli see, kui 31. novembril ehitus üle võeti, teine aga sisustuse ja tehnikaga poolne käima ajamine. Veel minutid enne avamist madistati arvutite taga, et kogu süsteem laitmatult ka käima hakkaks.

Antsla TÕ juhataja **Roman Provotorov** esitas endale küsimuse – Kui und ei ole, kas siis on probleem ünega? Kuigi tema meeskonna iga tugev lüli hoidis tööde kulgu ilusti ühel joonel, lasus siiski kogu vastutus tema õul. Ta tunnistas, et alati jääb üks päev puudu. Paljusid asju ei saa ette teha. Näiteks osa kaupasad saabus mõned tunnid enne avamist, millele tuli uued hinnad panna ja riilulite laduda. Väikest peavalu tekitas uus nutilahendus, mida Antsla kauplustes varem polnud tehtud. Üks osa parandatud, tekkis probleem teises kohas. Siiski sujus kõik plaanipäraselt. Oma saavutusi hakkab juhataja alles siis hindama, kui kliendid täna-

ma hakkavad. Antsla TÕ juhi abi – personali spetsialist **Evelyn Tõniste** meenutab, et enne avamispäeva jagus askeldust peale südaöödki. Ta tunnetas, et ettevalmistusi tehti südamega ja hingega. Igaüks panustas maksimaalselt. Ta ei näe uue kaupluse käivitamisel probleemi liidetud kaupluste töötajate ühtesulandumises. Kui on toredat inimesed, siis saab kõik ainult hästi olla. Kaupluses hakkab kokku töötama 28 inimest, mitmed neist osalise töökoormusega. Töötajate arvukuse osas püüti olla võimalikult optimaalsed. Eks aeg näitab, kas on töötajaid vähe või palju või täpselt parajalt.

Antsla TÕ kaubandusjuht **Loore Jõela** loeb kokku avamispäeva õnnitlejad. Antslas kaubanduskeskuse avamine on rohkem kohaliku tähtsusega. Polnud kohal presidenti, ministreid ega suurpoliitikut. Eks ole omajagu õigusküsimusi näinud lõunaestlane Arved Breidaksil kauplusele lühihinnangut andes: „Müüakse asju. Kauplus nagu

14. jaanuaril 2021 avati Antsla Konsum. Lisaks suurehitusele köidab pilku linnapilti sulanduv välisilme. Kaupluse projekteeris Tartu Arhitektuuribüroo.

Evelyn Tõniste

et ettevalmistusi tehti südamega ja hingega. Igaüks panustas maksimaalselt. Ta ei näe uue kaupluse käivitamisel probleemi liidetud kaupluste töötajate ühtesulandumises. Kui on toredat inimesed, siis saab kõik ainult hästi olla. Kaupluses hakkab kokku töötama 28 inimest, mitmed neist osalise töökoormusega. Töötajate arvukuse osas püüti olla võimalikult optimaalsed. Eks aeg näitab, kas on töötajaid vähe või palju või täpselt parajalt.

Antsla TÕ kaubandusjuht **Loore Jõela** loeb kokku avamispäeva õnnitlejad. Antslas kaubanduskeskuse avamine on rohkem kohaliku tähtsusega. Polnud kohal presidenti, ministreid ega suurpoliitikut. Eks ole omajagu õigusküsimusi näinud lõunaestlane Arved Breidaksil kauplusele lühihinnangut andes: „Müüakse asju. Kauplus nagu

kauplus ikka.” Võimuesindajate huvinappus ei vähendanud vaevanägijate meeleolu. Kõige tähtsamaks pidasid nad siiski COOPi juhtkonna kohalolekut, ostudirektorit, arendusdirektorit jne. Loetelu on pikk, millesse mahuvad ka hankijate ja tavaostjate õnnesoovid. Esimesed lillekimbud saabusid juba päev enne avamist, kui hankijad töid kohale oma kaupa, mida ka välja aitasid panna.

Antsla Konsumi juhataja **Merje Valtinil** vaatamata väsitavatele päevadele oli nagu naerul ja sees hea tunne – kaup ja töötajad olemas. Kauplusesse said tööle kõik kes soovisid. Lisaks rohkete õnnitluste ja lillekimpuvõtmisele pidi leidma ta ka aega uute hindade panemisele.

Avamispäeval esimesi kaupluse külalstajaid oli vastu võtnud ka Antsla TÕ nõukogu esimees **Tiit Tõnts**. Ta tundis heameelt esimeste kaupluste küllastajate üle. Ei mingit tormamist ega jooksmist. Seda poodi oli hä-

Antsla Konsumit juhib Merje Valtin. Kaupluse avamispäeval oli tema üheks ülesandeks vastu võtta õnnitlusi ja lillekimbusid.

Fotod: Kalle Nurk

dasti vaja. Rahvas hajub ilusti laiali ja pole sellist ruumipuudust nagu Hauka poes. See, et mõni toidukauplus kinni läheb on ajakohane. Väikeses Antslas pole mõtet neid kõiki poode alles hoida, kui suur pood olemas. Lõpuks saab Antsla inimele endale kaasaegsed kaubandustingimused. Muidugi peab arvestama ka tekkivate protestide ja kaebustega.

Kuigi kaupluse esimesed prooviostud tehti juba mõned päevad enne avamist, võib siiski lugeda esimeseks ostjaks avamispäeval nutiosakonnas Tallinna õpilast ja letiosakonnas 12. klassi Antsla gümnaasiumi õpilast. Huvitavaks teeb asjaolu, et mõlemal nimeks Kevin. Uskumuse kohaselt on eriti tähtis, et esimene oleks kindlasti mees. Vanarahva uskumuste olulised näitajad – kaupluse esimene sisenene poisilaps, esimestest ostjatest üks koolipoiss Tallinnast ja teine Antslast võib töötada suurt arengutõusu nii Antsla kaubandusele kui ka valla arengule. Tulevik on noorte päralt!

Lusti külas anti kooliharidust juba 1843. aastal

Kalle Nurk

Kobela küla ja selle ümbruse rahva praeguse ning vanema põlvkonna vanaisad, vanemad, rääkimata vaarisadest ja vaaremadest on saanud kooliharidust arhiivi andmete alusel aastast 1843 Hannese nimelises koolis. On teada, et juba 1874. aastal oli vallakooli koolmeistriks Juhan Lust. Töenäoline, et koolmeistri järgi on saanud oma nime ka Lusti küla. 1884. aastal valmis Jakob Põdderi talumaadele uus puudust ühekorrukseline kahe klassiruumiga koolimaja, millele hiljem teine korru peale ehitatakse. 1956. aasta 1. septembrist asus Lusti algkooli juhtima Sirje Aarna. Kümme aastat hiljem 31. augustil 1967 teeb Sirje Aarna esimese sissekande kooli kroonikaraamatuse, mis lõpeb 168. leheküljel 2000. aasta 1. septembril tehtud märkiga: „31. augustini 2000 kirjutas kroonikaraamatut väga suure missioonitundega eluaegne õpetaja-koolijuht Sirje Aarna. Seoses töölt lahkumisega lõpeb ka selle kroonikaraamatu lugu. Koolijuht Malle Kinsi”. Lusti külas anti kooliharidust 163 aastat ja teekonnale pandi punkt 2006. aastal.

Kroonikaraamatule ja Lusti algkoolile oleks kriips peale tõmmatud juba 1997. aastal. Vallavalitsus oli jõudnud seisukohale Lusti algkool sulgeda ja viia õpilased üle Antsla gümnaasiumi. 7. aprilli lastevanemate üldkoosolekul oli vallavanem Tiit Tõnts küsimuste rahle all. Kooli sulgemist ei soovinud lapsevanemad ega volikogu. Toonase koolijuhataja Malle Kinsi mäletamistööda oli üheks suureks päästerõngaks autoriteet Heldur Paulus, kes kallutas vaekausi kooli kausuks.

Lusti koolil on olnud veel mitmeid olla või mitte olla küsimusi päevakorras. 1979. aasta kooli alguse olukorrast kirjutab Sirje Aarna nõnda: „... Juba kolmandat aastat on õpilaste arv suur. Trotsitult tuli alustada tööd vanas viletsas majas. Seiad on vajunud, ukseid virilad. Suur 70 m² põrandapinnaga ruum on külm, seinad pehkinud, krohv kukub seintel, praht ja tolm

Lusti vana koolihoone sajandivahetusel.

laelaudade vahelt. Ruumi on vähe. Õpilastel pole kuskil jalutada. Kehalise kasvatuse tunde tuleb kogu aasta läbi viia õues. ...”. Kool ja Antsla Külanõukogu saatsid avalduse Võru rajooni RSN TK Haridusosakonnale uue kooli ehitamiseks, kuid vastus tuli eitav. 1980. aastal tegi televisioonitöötaja Altmäe filmi „Kaks portreed”, mille kaadritesse on jäädvustatud ka mõned võtted selleaegsest Lusti algkooli hoonest ja selle ümbrusest.

Oli selge, et rajoonikeskusest nii kauges nurgas haridusosakonnale lootma jääda ei saanud. Järgmisel aastal esitatigi taotlus V. I. Lenini nimelise kolhoosi ja Arvo Taalile, kes oli ühtlasi nii kolhoosi esimees kui ka Eesti NSV Ülemnõukogu presiidiumi esimehe asetäitja. Taotluses nõuti lähiaastatel uue koolimaja ehitamist. Avaldusele kolhoosi juhatus ei vastanud. Küll olevat Arvo Taal suusõnaliselt vastanud, et lähima viie aasta jooksul kolhoos sellist ehitust ette võtta ei saa. Siiski remontis kolhoos suvel ära koolimaja saali ja köögi. 1982. aasta mais teeb Arvo Taal ettepaneku viia Lusti-Algkool ajutiselt üle samasse külla kolme kolhoosi ja tehnikumiga koostöös vastvalminud lasteaeda „Pillerpall”. Sügisel kolibki kool ümber teise majja.

1991. aasta 6. aprillil **Antsla külanõukogu nõupidamisel arutati koolide üleviimist tulevase valla allasutusteks.** Kuigi Lusti kooli ruumidest jäi osavõtjatele väga hea mulje, leiti siiski, et kool ei sobi Antsla linna külje alla. Leiti, et uus koolihoone tuleb ehitada Kobelasse, et õpilased ei peaks nelja kilomeetri kauguselt käima kooli bussiga.

Kuigi valla kaks allasutust (Lusti lasteaed ja Lusti algkool) mahtusid ilusti ära uude hoonesse ja väliselt oli kõik ilus, taotles ometigi Antsla vallavalitsus Võru maavalitsuselt kahe erineva suunitlusega asutuse viimist ühtse juhtimise alla. Taotlus rahuldati ja alates 1. jaanuarist 1993 nõnda see ka toimima hakkas. Koroonikaraamatust ega Malle Kinsi meenutustest ei selgu, mis põhjustas sellise suuna võtmise. Külalehe toimetusel puuduvad andmed, kas vallavalitsus on hiljem analüüsinud tehtud otsuse tulemusi. Malle Kinsi tunnistab, et ta püüdis anda maksimumi kahe kokkuliidetud allasutuse juhtimisse. Kindlasti sellise töökoormuse all võisid tulla mõned valed otsused ja valikud, mis tagantjärele mõeldes oleks võinud olla teistsugused, kuid

Foto: Malle Kinsi erakogu

suures joones sulasid kaks kollektiivi üha rohkem kokku ja ka tulemused olid head. Vaatamata kõigele sellele pidas vallavalitsus tagaruumides plaani, mis pidi hävitama ligikaudu pool-esaja liikmelise kollektiivi pingutused ja töötulemuste viljad. Vallavalitsus tuligi uue strateegiaga välja 1997. aasta kevadel. Sellest kooli sulgemise plaanist tegime juttu loo alguses. Suured kavandatud plaanid sel korral ei õnnestunud, kogukonnalt saadi tugev vastukäik ja vallavalitsus pidi muutma taktikat.

Malle Kinsi meenutab, et järgnes eelnevatele rasketele tööaastatele veegi pingelisem aeg. Üha enam oli tunda teadmatuset survet. Inimesed enam ei saanud aru, kas kool ikka jääb alles või suletakse. Selles segaduses paljud otsustasid juba koolitee alguses oma lapsed panna teise kooli, kus sellist probleemi päevakorras polnud. Kiilu püüti lüüa ka töökollektiivi.

Töenäoliselt 2005. aas-

ta kevadel oli vallavalitsus veendunud, et uue taktikalise sammuga ollakse ühelt poolt ja vallavalitsus tuli teistkordselt avalikkuse ette otsusega Lusti algkool sulgeda. Siiski oli see natuke ennatlik. Saadi uus vastulööök kogukonnalt ja rahvast esindav valitsus pidi seegi kord tagasi tõmbuma. 2005. aasta 29. märtsi Võrumaa Teatajas kirjutab Elina Kononenko: „Olgugi, et Antsla vallavalitsus otsustas 2005. aasta sügisel Lusti lasteaed-alkooli kooliosa alles jätta, ootab vallavanema sõnul kooliosa paari aasta pärast ees sulgemine. Lapsevanemad on aga sulgemise vastu, soovides, et nende lapsed saaksid algklassiharidust omandada looduse rüpes turvalises keskkonnas.

... Antsla vallavanema Tiit Tõntsu sõnul on kooliosa sulgemine Lusti-lasteaed algkoolis paari aasta pärast paratamatu, sest laps jääb vähemaks. Laste arv väheneb ka Antsla gümnaasiumis, kuid gümnaasiumi kindlasti kinni ei panda.”

Sirje Aarna Lusti algkooli viimasel avaaktusel 1. september 1981. Fotod: Oleg Aarna erakogu

Toona õppis Lusti algkoolis 56 õpilast ja prognoosi järgi paari aasta pärast oleks 2008. aastal olnud koolis 53 õpilast. Elina Kononenko tõstatab oma loos üles ka küsimuse „Kui palju võidaks Antsla vald kooliosa sulgemisest?” ja saab ka vastuse: „Volikogu esimehe Hele Angerjärve ütluse kohaselt ei võidaks praeguse õpilaste arvu juures vald kooliosa sulgemisest eriti palju. Täpsemad arvutused selle kohta on tegemata. Numbrite puudumise tõttu jäi Angerjärve väitel otsus kooliosa 2005. aasta septembrist sulgeda vallavolikogul tegemata, kuigi sulgemise poolt oli näiteks arengukomisjon.”

Kuidas sai toona volikogu esimees väita, et vald võidab kooli sulgemisega, kui puudusid täpsemad arvutused ja kes juhtis arengukomisjoni, kui ilma analüüsitulemusteta pooldas kooli sulgemist? Volikogu esimees toob üheks kooli sulgemise põhjuseks, et Lusti lasteaiaosa tuleb laiendada, sest tekkimas on puudega laste probleem. Neid tuleb iga aasta-ga juurde ja ilmselt tuleb Antsla piirkonda luua puuetega lastele eraldi klass. Tema väljaütlemisest võib mõista, et seda on võimalik teha ainult algkooli ruumide arvelt. Lusti kooli õpilaste vanemad on saajaprotsendiliselt kooliosa sulgemise vastu, kirjutatakse teemaks olevas loos. Üheks põhjuseks toob hoolekogu esimees Kaire Uibolet laste turvalisust ja looduskainist kohta. Tema väitel pidavat Antsla gümnaasiumi juures olema jalakäijatel üsna ohtlik kõndida, sest oma autoga kooli sõitvad gümnaasiumiõpilased liiklevad rullnokalikult. Tema väljaütlemisel on omajagu tõsi taga, sest mitte ainult rullnoka ei ohusta oma liiklemisega gümnaasiumis käivate laste elu. Sealne laste turvalisuse küsimus oli teravalt päevakorras veel mõned aastad tagasi, kui Antsla gümnaasiumi direktor juhtis vallavalitsusele korduvalt sellel teemal tähelepanu. Tol-

lane vallavanem Merike Prätz aga väitis, et küsimust on justkui võimatu lahendada, kuigi väljapääsu otsitakse. Ometi lahendust leidmata, jätkas vald koolihoone juurde teisele poole sõiduteed laste mänguväljakute väljaehitamiseega.

2005. aasta märtsis tödes Malle Kinsi ajalehe vahendusel, et pinge on praeguseks koolilt ja õpetajatelt maha võetud, ent kui vaadata tänapäeva hariduspoliitikat või asja vallavalitsuse seisukohalt, siis näib väikeste koolide sulgemine normaalse protsessina. Koolijuht Malle Kinsi ergutas oma töötajaid, et kui meie teeme kvaliteetset tööd ja kui lastevanemad leiavad, et kool on vajalik, võib see aeg kaugel olla. Ka Hele Angerjärv andis lootust, et otsus kool sulgeda tuleb kindlasti enne põhjalikult läbi arutada ja vanemad ei peaks praegu pabistama. Olles ise pedagoog, nägi ta hoopis ühe variandina Antsla gümnaasiumi algklassiosad tulevikus kolida Lusti lasteaed-alkooli.

Lusti algkooli kroonikaraamatuse on Kaire Jõela 2005 õppeaasta lõpus kirjutanud: „Päevast päeva ja aastast aastasse kestab koolirõõm. Loodame et Lusti koolis saab see sära kesta ka järgnevatel aastatel.” Aasta hiljem kirjutab Kaire kooli kroonikaraamatuse viimaseid lauseid hoopis teises meeleolus: „2. mai on lõpupäev. Ja tõesti, sel päeval heliseb koolikell viimast korda. Viimased esinemised, viimased sõnavõttud ja hüvasti-jätt koolile. Antsla vallas sügisel Lusti kooli ukseid enam ei avane. Otsuseid tehakse ja need ei olnud enam meie kooli kasuks. Kahju. Lõpetajad on sel korral kõik. Seisavad kaares vanemate ja külaliste ees. On kurbust, meenutusi, mälestusi, rõõmukilde ja naeratusi. Tehakse viimased pildid, öeldakse viimased soovid ... Jäävad vaid mälestused Lusti koolist. Kõik kaunis saab otsa nii äkki.”

(Järgneb 5. lk)

Lusti lasteaed vajab kiiremas korras erivajadustega lastele tasandusrühma ja lisarühma

Kalle Nurk

2018. aastal asus Lusti lasteaeda juhtima Jüri Kiidron. Jüri Kiidron on sündinud 1977. aastal Valgemaal Tõlliste vallas. Ta on abielus ja kahe lapse isa, aktiivne kaitseliitlane ja harastussportlane. Suurema osa elust on Jüri mööda saatnud Antslas, elades teedevalitsuse kortermajas kuni 1997. aastani. Lõpetades Antsla gümnaasiumis põhikooli, järgnes kohustuslik ajateenistus ning vahepeatused Kosel ja Saverinas. Peagi kohtus ta tulevase abikaasaga, kes peale kooli lõpetamist asus tööle Vana-Antsla Kutsekeskkooli. See ajendas kolima tagasi Antsla kanti Vana-Antslasse. Käies abikaasa töö juures, tutvus ta ka lähemalt kooli tööga ja tegeles seal erivajadustega lastega. Sai kasvatajaks ja andis ka mõningaid tunde. Siit tuligi soov minna õppima Lääne-Viru Rakendus- ja kõrghariduse osakonda, mille lõpetas 2015. aastal. Pärast Vana-Antsla Kutsekeskkooli sulgemist oli mõni aeg tööl teisel erialal ja 2015. aasta sügisel kandideeris Antsla gümnaasiumi sotsiaalpedagoogiks ning osutus kandidaatide hulgas valituks.

Lusti lasteaeda asub juhtima Jüri Kiidron. 2018. aastaks oli Jüri Antsla gümnaasiumis kolme tööaastaga kogunud, et erilisi ja abivajavaid lapsi peab märkama ja abistama juba enne kooliikka jõudmist. See ajendas teda kandideerima lasteaia juhataja kohale, et seal luua tasandusrühm, mis koosneb erivajadustega lastest. Nähes, et see valdkond on väga oluline ja arendamist väärt,

ehitas ta üles tegevuskava aitamiseks ja toetamiseks. Mida varem me märkame ja probleemi panustame, seda lihtsam on erivajadustega lastel hakkama saada nii koolis kui ka edaspidises elus.

Kolme aasta jooksul, mil ta on juhtinud Lusti lasteaeda, on ta tasandusrühma vajadusest rääkinud erinevates komisjonides. Kahjuks on pidanud tõdemata, et valla ressursid teise lasteaia tiiva korda tegemist ei võimalda. Jüri Kiidron tunnistab, et ta pole ehitusspetsialist. Vallavanema sõnutsi läheks ühe ruutmeetri remont maksimaalselt 1000 eurot. Teine tiib aga on suur 1200 m². Seega kujuneks kogumaksumus 1,2 miljonit, mida vallal aga pole. Vahepeal oli juttu, et esialgu eraldatakse lasteaiale tühjalt seisva osa remondiks 200 000 eurot, volikogu kinnitas lähiaastate investeeringutesse aga 100 000, mis aga mõni aeg hiljem vallavalitsuse ettepanekul täielikult nulliti. Samal ajal kinnitati lähiaastate investeeringute kavas 400 000 eurot Linda rahvamajale. Jüri Kiidron meenutab,

Jüri Kiidron

kui palju aega ja energiat kulub endise Lusti algkooli osale uue katuse panemiseks volikogult heakskiitu saada. Vihmavesi tungis nii majja kui ka murendas välisseina. Suured krohvitükid kukkusid seintelt maha ja võisid ohtlikuks saada õues mängivatele lastele. Volikogus kaheldi, kas ikka on võimalik 50 000 uus katus peale saada. Lõpuks eraldati raha ja saadi selle summaga ka hakkama.

Antsla vald loodab erivajadustega rühma asendada logopeedi, eripedagoogi ja tugiisikute abil. Praegu on täiskohaga logopeed Kärt Salumets, lisaks on vald täiendavalt võimaldanud 0,2 kohaga logopeedi. Eripedagoogi koht on veel täitmata, sest mitte keegi pole soovi avaldanud. Kuna üks õpetajatest õpib hetkel eripedagoogiks, on siiski lootus see koht täita

„Vunki mano” loometalgul leiti lahendus lasteaia kasutamata osale.

Võrumaa Omavalitsuste Liit koos Võrumaa Arenduskeskuse, Tallinna Ülikooli ja MTÜ Helpificiga on läbi viinud neli loometalgut, kus otsitakse lahendusi, kuidas luua kogukonnale suunatud jätkusuutlikke teenuseid. Võrumaa arenduskeskuse projektijuht Kadri Kangro on öelnud: „Kogukonnapõhised teenused on elujõulised, kui need on planeeritud koostöös teenuse tarbijate, kogukonna ja kohaliku omavalitsusega. Ainult nii saab luua toimivaid lahendusi ning parandada kõigi Võrumaa inimeste elu sõltumata vanusest, sissetulekust või tervisest”

Antsla valla esindus on

IV loometalgul „Vunki mano” otsiti Jüri Kiidroni eestvedamisel Lusti lasteaia kasutuseta hooneosale rakendust. Pildil loometalgul lasteaia küsimusega tegelema grupi liikmed. Foto: FB

väljas olnud 2019. aasta kevadel Varustus toimunud teisel „Vunki mano” loometalgul, kus arutelu eesmärk oli, kuidas teha tõhusamalt ja paremini piirkonna ja iga liikme turundustööd, olla teineteisele toeks, partneriks omavalitsusele ning edendada Antsla kandi elu. Toona juhtis valla loomegruppi volikogu esimees Merike Prätz. Tänavu augustis hajutatult toimunud neljandal loometalgul oli päevakorras koguni kolm Antsla valda puuduvat teemat:

„Lusti lasteaia kasutuseta hooneosale rakendus”, eestvedaja Jüri Kiidron

„Gümnaasiumihariduse jätkumine Antsla vallas”, eestvedaja Katrin Martinfeld

„Kuidas suurendada kogukonna turvalisust läbi noorte märkamise ja tegutsemise”, eestvedaja Agnes Kirsbaum

Jüri Kiidron räägib, et loometalgul, kus üheksa grupi liikmeks oli ka vallavanem Avo Kirsbaum, otsiti lasteaia tühjadele ruumidele kasutust. Lõpptulemusena tuldi välja, et

sellest võib saada Lusti elukeskuse. Esimesele korrusele tuleks ruumid lasteaia tasandus – või liitrühmale, loovuseruumid ja kabinetid erialaspetsialistidele. Lisaks tuleb esimesele korrusele basseini, mida saavad kasutada lasteaia lapsed, algklasside lapsed ujumise algõppeks ja eakad ning kogukonnaliikmed teraapiaks ja vesivõimlemiseks. Teisele korrusele tuleb elukeskus eakatele, kes on veel piisavalt tegusad, et ise enda eest hoolitseda. Ühises hoovis saavad taadid laste lõputute „mikside” saatel puulusikate ja vilepillide voolimist õpetada. Ühises tegevustubades memmed koos lastega pannkooke küpsetada ja rääkida lõputult oma lapsepõlvvelugusid. Eakatele mõeldud elukeskus on isemajandav üksus, mis vähendaks oluliselt avaliku raha kasutamist hoone ülalpidamiseks.

Projekti elluviimise korral soovivatatakse lõigata Võrumaal kuulsust ainulaadse ettevõtmisega, kus teadlikult ühendatakse eakate tahtmine oma oskusi/

teadmisi edasi anda väikeste laste uudishimu ja õppimisvajadustega, väärtustades seejuures eakate elu jooksul saadud kogemusi ja võro kiilt.

Lasteaia juhataja on kindel, et selline projekt läheks toimima ja leitakse sellised vanurid.

Lasteaia eksjuhataja Malle Kinsi aga arvab, et loometalgul väljakäidud mõtte esimene osa on tervitatav ja peaks esmajärjekorras ellu viima. Teisele korrusele vanurite paigutamise mõte aga võiks jääda esialgu kalevi alla laagerduma.

Antsla vallas oli sügisel seitse last lasteaia järjekorras. Lustis olid kõik kohad täis, Kuldresse aga oleks saanud. Nii näiteks pakuti ühele Tsouru kandi lapsevanemale laps panna Kuldre lasteaeda. On ka teada, et üks pere koos väikelapsega lahkus koguni Antsla vallast. Vunki mano loometalgul väljatöötatud kontseptioon on lasteaia muudetud arengukavas, kuid kuidas ja millal suudetakse see ellu viia? Tihti on valla arengukava ning praktiline elu kohati öö ja päev.

40. aastane Lusti lasteaed töötab endiselt poole võimsusega

Lusti lasteaia avamispidu toimus 24. detsembril 1981. Lapsed tulid lasteaeda järgmise aasta alguses. Avamispidu toimus väikeses seltskonnas ilma lasteta. Seoses koroonapandeemiaga tähistatakse ka 40. sünnipäeva väikses ringis. Kahekorpuselises 280. kohaga lasteaia on töös ainult üks, kus praegu pakutakse hoidu 122. lapsele. Uute täiendavate rühmade juurdeloomise vajadusest on räägitud 15 aastat. Antsla vallavalitsusega on vastupidisel arvamusel ning ei plaani lähiaastatel investeeringuid tühjalt seisvasse majaossa.

Lusti lasteaia pilt on tehtud 14. jaanuaril 2021.

Foto: Kalle Nurk

Lusti külas anti kooliharidust juba 1843. aastal

(Algus 3. lk)

2005. aasta sügisel pärast kohalike omavalitsuste valimisi vahetas uus volikogu koosseis ja juhtohjad sai enda kätte hooaega juhtinud pedagoogist Hele väikeste juhtimiskogemustega Jarek Jõela. Jarek Jõela pääses volikokku kõige väiksema häältearvuga (26) ja oli vabariigis valitud volikogu esimeestest kõige noorem. Võimule tulnud uus valitsus kasutas seda kohe ära oma otsuste elluviimisel. Tollast valitsemisperioodi meenutatakse kui istungite kõige lühemate kestvusaegade. Mõni istung olevat kestnud kõigest veerand tundi. Arutelu praktiliselt puudus, toimus ainult käe tõstmine ja otsustamine. Nõnda on rääkinud mitmed tollased volikogu liikmed ja räägiti ka rahvasuus. Sellel kõigel olid oma valusad tagajärjed. Ilma analüüsivõime ja kogukondi teavitamata võeti vastu piirkonnades kontrastselt elumuutvaid otsuseid. 2006. aastal suleti Lusti algkool ja kaks aastat hiljem 2008. aastal sama valitsuse ajal ka Lepistu põhikool.

2006. aasta 30. jaanuari Antsla vallavolikogu otsuses nr 1 „Lusti Lasteaed-Algkooli algkooli tegevuse ümberkorraldamine” tugineb sama aasta 17. jaanuari alatise haridus- ja kultuurikomisjoni ning samal päeval toimunud alatise arengu ja planeerimiskomisjoni ettepanekutele. Kooli ümberkorraldamist põhjendatakse otsuses seoses koolitusnõudluse vähenemisega Antsla valla haldusterritooriumil. Mis järgnes koolide sulgemisele. Vallavalitsus-

sest paari kilomeetri kaugusel asuvad Lusti algkooli ruumid on tänaseni tühjad. Iga-aastaselt kulutatakse nende ruumidele talvisel kütteperioodil umbes 5000 eurot. Katus oli niivõrd katkine, et välissademad tungisid läbi lagede kuni esimese korruseni. Lubadustele ja vajadustele tühjaksjäänud ruumidesse laiendada lasteaia pinda ning moodustada erivajadustega laste rühm, on tänaseni lahendamata, kuigi selleks on karjuv vajadus. Õnneks eraldas lõpuks volikogu pärast mitmete volikogu liikmete järjepidevatele nõudmistele raha katusevahetuseks kuid keeldub enamast panustamisest.

Lusti algkooli ruumid seisavad tühjana juba 15 aastat ja läbi katuse tunginud veed jõudnud esimese korruseni. Pilt on tehtud 17. detsembril 2020.

Foto: Kalle Nurk

Kaia Pruuli tunneb ennast kasutuna, kui on pool päevagi tegevusetu veetnud

Kalle Nurk

Kraavi külaelanikud võivad uhkust tunda, et nende külas elab energiline, töökas ja kohusetundlik Kaia Pruuli. Kaia on kõik oma 44 eluaastat elanud ühes kohas, Kraavi bussipeatuse lähisel majas. Võib öelda, et kogu nende pere on puhastverd antslakad ja kõigi õpingud seotud Antsla gümnaasiumiga (keskkooliga). Kaia õpihuvilistust tõestavad õpingud Tartu Kergetööstuse Tehnikumis õmblejaks, Röpina aianduskoolis aednikuks ja paljud enesetäienduse koolitused. Alates 2020. aasta lõpust on Kaia rahvusvaheline personaaltreener.

Loomi neil kodus polnud, aga maalapike talvevarude soetamiseks küll. Hommikul aeti kartulivaod lahti ja ema tööle oleku ajal noppis järgmiseks päevaks kraavi bussipeatuse, peenradki vajasisid rohimist. Käed kogu aega mullased oli loomulikult jätkuks aedniku ameti õppimine. Alalises liikumises hoidis teda kaasalõõmine Leili Väisa juhendamisel Pärliine tantsurühmas. Sport teda ei huvitanud. Vaatamata spordiga vähesele kokkupuutele arvab ta, et jõudis toona rohkem kätekoõverdusi teha kui paljud praegused noored spordiharrastajad. Aastakümneid tagasi hoidis inimeste üldfüüsilisuse taset kõrgele maad.

Kaia ellu mitmekordse pöörde tõi abielu Jaanus Pruuliga. Jaanus oli üdini sportlane, kelle meelisalaks korvpall. Ei jäänud Kaialgi muud üle, kui ühte jalga astuda, alustades Võrus aeroobikatreeningutega. Kuna huvilisi peale tema oli Antslas teisigi, kutsus ta õpetaja tundi andma kohapeale. Olles vaimustunud õpetajast ja treeningutest, omandas ka ise aeroobika treeneri kutse. Üks asi viis teiseni ja nõnda võttiski ta aeroobika-treeningute läbiviimise enda õlule, täiendades ennast mitmete rühmavõimlemise stiilide juurdeõppimisega ja on tegelenud sellega nüüd juba 20 aastat. Aeroobika laiendas spordisooni ja tekkis üha kasvav huvi jooksmise, suusatamise ning jalgrattasõidu vastu. Ta on osalenud kahel täispikal jooksumaratonil, suusamaratonidel ja jalgrattamaratonidel. Lisaks hulgaliselt lühemaid

distantse. Kõige suuremaks peab maratonidest Vasalopetti 90 kilomeetrit. Tagantjärele Kaia ei kahetse, et esimesed 20 aastat spordile vähe tähelepanu pööras, küll on tundnud selle pärast piinlikkust. Nüüd oskab ta teisi julgustada, et spordiga pole kunagi hilja tegelema hakata. Antslas on sporditegemise võimalused väga head. Olemas on kergliiklusteed, mägised kupid rattasõiduks, spordilavade avati koolimajas uhke spordisaal. Nõrgaks kohaks on aga see, et meie vallas on sportlik liikumine koordineerimata ja püsib elus vabatahtlike toel. Nii teavad korvpallurite, jalgratturite, noorte jalgpallurite, suusatajate saavutustest ainult need, kes sellega tegelevad. Vallas võiks märgata rohkem sporditegijaid ning nende tegemisi rohkem Valla Lehes kajastada. 20 aastat tagasi Antsla linna ja Antsla valla ühinemisel viidi ühtse Antsla Kultuuri- ja Spordikeskuse alla Antsla kultuurimaja ja Linda rahvamaja juhtimine. Juba esimesel ühisjuhtimise aastal oleks võinud ära kaotada spordikeskuse rõhutamine. Keskuses puuduvad spordiinimesed ja kui ise sporti ei tee, siis pole võimalik ka aktiviseerida, teab Kaia rääkida. Novembri kuust moodub litsentseeritud personaaltreenerina tema aeg tööpäevade õhtul Antsla gümnaasiumi jõusaalis. Ruumi kasutus on tasuline, kus õhtu- ja pilet 3 eurot ja kuukaart 25 eurot. Personaalse juhendamise ja treeningkava koostamise korral tuleb täiendavalt juurde maksta. Jõusaali on soovitatav külastada alates 14. eluaastast. Populaarse ringtreeninguga jätkatakse kohe, kui seoses koroonaga rühmatreeningud taas lubatud. Jõusaali inventari on pärast avamist täiendatud kardiomasinatega näol.

Kaia tunneb ennast kasutuna, kui pool päevagi on tegevusetu. Nii kulubki kevadisuvi peamiselt maasika, kartuli ja vaarika kasvatamisele. Lisaks kodustele toimetustele rikastab tema aega ühiskondlik tegevus. Ta on Antsla gümnaasiumi hoolekogu liige juba mitmendat hooaega, viimased kaks koosseisu vallavalikogus, koos külaga valmis külalplats ja korraldati kolm külapäeva.

Kaia Pruuli

va. Külapäevadest vingem oli esimene, mis toimus koostöös Võrumaa Talupidajate Liiduga. Külarahvas on ühtne ja löi hea meelega kaasa. Tasapisi jõud rauges ja külaelanikudki väsisid. Ühel hetkel tundis, et külaläirits teeb justkui iseendale ja oma perele.

Kaial ja Jaanusel kõik kolm last on kohusetundlikud ja spordiinimesed. Kaia arvab, et tütar Egelys on näha palju tema genee. Juba 1. klassist tahtis Egely saada tantsijaks. Nüüdseks on lõpetanud Viljandi Kultuuriakadeemia ja töötab tantsuõpetajana.

Perekond Pruulidel on hästi kujundatud ja hooldatud koduümbrus. Kodu, kus Kaia 44 aastat elas, on külastanud ka Eesti Vabariigi president. 19. augustil 2002 koputas president Lennart Meri nende uksele.

Taasiseseisvunud Eestis hakati kodukaunistamisele laiahaardelisemalt tähelepanu pöörama alates 1997. aastast. Selle aasta emadepäeval kuu-

lutas president härra Lennart Meri Estonias välja Eesti kodukaunistamise aasta ja asus Vabariigi Presidendina üleeestilise kodukaunistamise liikumise eestvedajaks.

Alates 1999. aastast organiseerib Eesti Kodukaunistamise Ühenduse konkurssi "Kaunis kodu", alates 2005. aastast "Kaunis Eesti kodu" ja 2012. aastast kannab konkurss nime "Eesti kaunis kodu". Kõik maakonnad ja neli suuremat linna (Narva, Pärnu, Tallinn ja Tartu) esitavad igal aastal juuni alguseks EKKÜ-le parima kodu nominendid, kellele Vabariigi President annab Eesti taasiseseisvumispäeva paiku tunnustuse. 2002. aastal oli Võru maakonnas otsustanud kõikidele valdade poolt esitatud "Kaunis kodu" nominentidele isiklikult igale ühele kohale toimetada tänukirja ja pärnapuu. 22. augustil viibis president Lennart Meri Võrumaal, kus asus tema suvekodu, ja soovis koos maakonnavalitsuse esindajatega kaasa sõita, et tänada ilusa kodu ra-

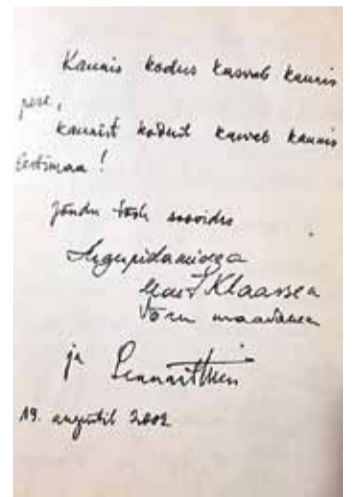
President Lennart Meri ja Võru maavanem Mait Klaassen Kaunimaid kodusid külastamas. Pildil külalised perekond Pruuli kodus. Foto on tehtud 19. august 2002.

Fotod: Perekond Pruuli erakogu

jajaid. Tollal oli mobiiltelefone vähe ja nii ei õnnestunud Kaiale ja Jaanusele ette teatada presidendi küllatulekust. Delegatsiooni peatumine Kraavi külas oli äkkmõte ja loodeti ikkagi kedagi kodust eest leida. Jaanus oligi tööle. Kaia, tema ema, õetütar ja poeg Karl ja tütar Egely olid toas, kui president üle uksele tulla astus. Võib ette kujutada kodusolijate šokki, seista presidendiga silmitsi ettevalmistamata ja koduste riidetega. See võis aga olla presidendile ainuke kauni kodu külastus, kus ta nägi kõike originaalses pildis. Kuigi peatus oli lühiajaline, jõudis president jätta märke külalisteraamatusse ja teha pererahvaga ühispidi ning juua tassi kohvi.

2004. aastal oli Kaia ja Jaanuse kodu maakonna nelja esimese kauneima kodu hulgas ja nad on kantud ka „Eesti kaunis kodu“ laureaate raamatusse. 2004. aastal andis perekond Pruulile tunnustuse üle president Arnold Rüütel Leevil. Osaledes ajakirja „Kodu ja Aed“ korraldatud „Kodu Kauniks“ võistlustel, pälvis 2005. aastal noore aia preemia ja 2011. aastal parima maastiku-kujunduse auhinna.

Kaial ja Jaanusel on ka teine kodu Kraavi küla teises otsas. Kaks kodu vajasisid kogu aeg korramist. Mõlema maja vaheline käimine võttis oma aja ja jaks hakkas raugema. Süda valutab, et siin peab korras olema ja seal peab korras olema. Nii

otsustatigi Kaia eluagene kodu maha müüa. Õiged inimesed olid õigel ajal õiges kohas ja südamerahuga andis Kaia majapidamise üle uuele noorele perele. Ta loodab, et ehk on ka sellel perel jaksu ja tahtmist võtta endi õlule külalidri roll.

Kaiale meeldib elada Antsla vallas. Antsla linn on palju edasi arenenud. Ta mõtleb optimistlikult, et üha vähem hakatakse suurlinnade poole vaatama ja avarduvad kaugtöövõimalused. Vald vajab rohkem läbimõeldud investeringuid. Esmatähtsaks peab ta Antsla gümnaasiumi ja Lusti lasteaia kordategemist. Samuti pole ta rahul linna kultuurimaja välisilmega. Hoone esiosa on korda tehtud, kuid maja taha ei tasuks vaadata. Iga töö peaks olema ikkagi lõpuni tehtud!

Valla juhtimise kvaliteedi tõusuhoovaks on juhtimise struktuur. See tuleb üle vaadata ja alustada kõigepealt vajalike ametnike ja nende töökohtade paikapanemisest ning alles siis komplekteerida töökohad. Talle tundub, et meie praegune juhtimise poliitika on tagurpidine.

Kaspar Kurve

Maailmarändur Kaspar Kurve kinnitab juured Ähijärve külla ja asub juhtima Antsla valla kultuurielu

Kalle Nurk

25. jaanuaril 2021 astus eesti poliitik, saatejuht ja ajakirjanik Kaspar Kurve vastu uuele väljakutsele. 18. detsembril 1986. aastal Tallinnas sündinud noormees sai alghariduse Prantsuse Lütseumis ja poliitilise alusvundamenti Londoni Metropolitan University's. Isa eeskujul inspireeris kogemu-

si omandama Tallinna TV-saatejuhina. Juba Prantsuse Lütseumis proovis Kaspar kätt kirjutamises, leides selles ühe võimaluse oma mõtete väljendamiseks. Hoolides loodusest ja kõigest ümbritsevast, püüab ta läbi enda ühiskonda paremuse suunas muuta. Juba paar aastat tagasi sai tal mööda ilma rändamisest isu täis ja tekkis soov juured pikemaks ajaks kinni-

tada lapsepõlvest armsaks saanud kohta – Antslasse. Kaspar Kurve on endale selgeks teinud oma rolli elus. Tema hinge kriibib üha valusamalt laialulatuslik ääremaastumine, millesse sisse mässitud Lõuna-Eestigi. Pilk kaugusesse suunatud, lahkuvad inimesed kodudest mugavama elu ja tööotsingutele. Lugeses Antsla valla väljakuulutatud tööpakkumist Antsla Kultuu-

ri- ja Spordikeskuse juhi kohale, leidis Kaspar, et saatus on tema poolel. Ta esitas avalduse ning osutus väljavalituks. Korraga on võimalus, unistus ja soov nüüd ka teostada. Asudes muutma aastaringset elamis-koõblikumaks Ähijärve kaldal asuvat esivanemate suvekodu, kus möödusid temagi lapsepõlve suvekuud, tuleb võimalikult kiiresti täpsem ülevaade saada

Antsla valla kultuurielust. Antsla vallavalitsus on andnud Kaspar Kurvele Antsla KSK juhi kohale sobivuse tõestamiseks neli kuud. Kuigi Antsla vallaametnikud on ise igati rahul kultuurikeskuses toimuvaga, ootab vallarahvas enamat. Põnevusega jääme ootama, mis on Kaspar Kurves veel peidus peale esmast põgusat kohtumist ja vestlust.

